

Dr. Hajnal Péter kúriai tanácselnök az ügyvédekkel való korrekt kapcsolatról, az oktatói és a kaposvári távmunkáról, a sport és a Deep Purple szeretetéről

A pénzügyi bíráskodás csúcsán

„Bátran kijelenthetem, hogy a pénzügyi jogi képviselők szakmailag nagyon alaposak, és jó munkát végeznek. Rendkívül jól érvelnek, összeszedetten szerkesztett beadványokat tárnak a bíróság elé, s ez még akkor is igaz, ha nem mindig az ő érvelésüket osztjuk” – e bírótól szokatlan elismeréssel méltatja lapunknak adott interjújában az ügyvédek munkáját Hajnal Péter, a Kúria Közigazgatási Kollégiumának tanácselnök bírója, a PKKB-ról 36 évesen rendelnek be a Legfelsőbb Bíróságra, ahol rá három évre megkapja a „véglegesítést”. Édesapja tanácsára választja a jogi pályát, édesanyja aggodalma miatt viszont a büntetőbíráskodás gondolatát elvetve végül a polgári, majd a közigazgatási ügyszakban találja meg szakmai boldogulását.

► Kollégája, Sperka Kálmán az Ügyvédvilágnak adott idén nyári interjújában már részletezte a közigazgatási bíróságok, a közigazgatási eljárás reformjának rendezőelveit. Azóta Trócsányi László igazságügyi miniszter már időpontokat is megjelölt a leendő törvény előterjesztésére és hatálybalépésére. Ön gyakorló közigazgatási bírónak milyennek látja a változás főbb irányait?

Bár Sperka Kálmánnal ellentétben én nem vettem részt ebben az előkészítő munkában, az már látszik, hogy megmarad a közigazgatási-munkaügyi bíróságok jelenlegi struktúrája, de létrejön egy fellebbezési hatáskörrel rendelkező felsőbb bíróság, bizonyos kiemelt ügyekben – például a versenyjog és a hírközlés területén – pedig első fokon fog eljárni. A kérdés, hogy az utóbbi esetekben született ítéletek ellen milyen módon lehet majd jogorvoslattal élni. E felsőbb bíróság hatásköre ugyanis meghatározza a Kúria közigazgatási szakágának a sorsát is. A Legfelsőbb Bíróság közigazgatási szakban – nagyjából 2005-ig – fellebbezéseket is tárgyalt, azóta már csak felülvizsgálati jogköre van. Lehet, hogy a leendő változtatással a Kúria az említett korábbi jogosítványát

is visszakapja. Egyelőre vitatott, hogy a közigazgatási bíróságon is társas bíráskodás lesz-e. De ami talán mindennek az alapja, hogy a közigazgatási bírósági rendszer megújítása összekapcsolódik a közigazgatási eljárás reformjával. A közigazgatási hatósági eljárást – mint például építésügyi ügyek – szeretnék egyfokúvá tenni. Ennek oka, hogy a másodfokú eljárások többségében amúgy is helyben hagyják az eredeti határozatot, praktikusabbnak tűnik, ha a bíróság veszi át ez utóbbi szerepét, pontosabban, ha annak helyébe léphet. Persze kérdés, hogy a hatósági másodfok, a „szűrő” kiiktatásával megsokszorozódik-e a bíróságokon kikötő ügyek száma. Másrészt a bíróságok eddig csak a közigazgatási döntés jogszerűségét bírálták el, ám az új rendszerben a tényfeltárás is a feladatuk lehet. Jelenleg abban is szakmai vita van, hogy mely ügyek számítanak majd közigazgatási ügynek. Például egy közszolgálati jogviszony kérdése a munkaügyi bíróságra tartozik-e, hiszen munkaviszonyról van szó, vagy a közigazgatásra, mivel a munkáltatók közhatalmi jogkörökkel felruházott szervek. A miniszter úr egyébként 2016 elejére ígerte a kész normaszöveget, s 2017 elejére a törvény hatálybalépését.

► Ön a Kúria közigazgatási ügyszakában tevékenykedik, elsősorban pénzügyi jellegű perekben. Önéletrajza alapján a szakmai érdeklődése is e területre, s az Európai Unió Bíróságának pénzügyi ítélezési gyakorlatára irányul. Összevethető-e a hazai bíróságok és a luxemburgi testület pénzügyi vonatkozású döntései, mondjuk például adóügyekben?

Nos, általában e kettőt nem lehet összehasonlítani. A magyar bíróság egy-egy konkrét, de csak a közösségi jogot érintő ügy elbírálásához kérhet előzetes döntéshozatali eljárást az EU Bíróságtól. És bár az utóbbi értelmezést ad, ítélete pedig irányadó, ám dönteniük mégis a nemzeti testületeknek kell. Hadd hozzam ide példaként a bolti kereskedelmi különadó ügyét. A vonatkozó hazai szabályozás alapján az úgynevezett kapcsolt vállalkozásoknál – mondjuk egy kereskedelmi lánc esetében – a nyereség alapján kellett kiszámítani az adó mértékét. Igen ám, de mindezt úgy, hogy a nyereségbe nemcsak az egyes boltoké, hanem – ez esetben – az osztrák anyavállalaté is beleszámított. Így viszont a magyar üzletnek jóval több adót kellett megfizetnie, mintha csak „alanyi jogán”, azaz csak a saját nyeresége alapján számították volna ki azt. Nos, e perben eredetileg a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság fordult a luxemburgi testülethez, amelyik kimondta, elvileg sértheti az uniós jogokat az ilyen típusú adókövetés. Az ügyben végül a Kúria által vezetett K. I. számú tanácsa mondta ki e

rendelkezés jogellenességét. Magyarán: a kisebb üzletnek nem kellett kifizetnie a többlet-adókülönbözetet. Egy másik ügyben egy malomipari cég fejlesztési támogatásának jogszerűségét vitatta az adóhatóság. A cégnek három malma volt, ám a támogatásból egy negyedik, vadonatúj épített, a korábbiakat pedig bezárta. Az volt a kérdés: ez is fejlesztésnek minősül-e vagy csak a meglévők átalakítása? Az EU Bírósága azt mondta, elvileg egy teljesen új beruházás is lehet támogatott, de a magyar bíróságnak kell eldöntenie, a felperes, azaz a cég eljárása minden tekintetben megfelelt-e az előírásoknak.

► **Milyen döntés született?**

Érdekes befejezése lett az ügynek. A luxemburgi ítélet ellenére a tanácsunknak nem volt lehetősége az érdemi elbírálásra, ugyanis eljárási ok miatt végül el kellett utasítanunk a felperes felülvizsgálati kérelmét. A cég korábbi jogi képviselőjének meghatalmazása megszűnt, újat pedig nem hatalmazott meg, holott ez kötelező az eljárási jog szerint. Jóllehet ennek pótlására felhívtuk a figyelmét, ám erről a megadott határidőig sem gondoskodott. Így, bár meg lett volna a lehetősége, mégsem adott esélyt saját pernyertességének, a támogatást pedig vissza kellett fizetnie. Kétévnyi felesleges pereskedés ért így véget.

► **Ön a pályáját illetően viszonylag korán lett a legfőbb bírói testület tagja. Meglepete, amikor 36 évesen berendelték?**

Viszonylag fiatalon, 39 évesen, 1999. szeptember 1-jével kaptam meg a bírói kinevezésem a Legfelsőbb Bíróságra (LB), ezt megelőzően három évig, 1996. szeptember 1-jétől voltam berendelt bírója a testületnek. Az LB Közigazgatási Kollégiumának akkori vezetője, Petrik Ferenc vezette be a bírói berendelés gyakorlatát. A kollégium történetében én voltam az első ilyen „alkalmazott”. Azt megelőzően Petrik Ferenc egy beszélgetésre hívott, főként az ítélkezési területet érdekelte. Persze, hogy meglepett a döntése. Bár a közigazgatási referádám ugyan illeszkedett a megbízatáshoz, de addig én elsőfokú bíróként a Pesti Központi Kerületi Bíróságon (PKKB) dolgoztam 1985. szeptember 1-jétől először fogalmazóként, majd 1988. január 1-jétől egészen a berendelésemig kinevezett bíróként. Mint ilyen, a kollégáimmal a Legfelsőbb Bíróságot és a tagjait szinte „olümposzi isteneknek” tekintettük. A berendelés más volt, mint a mai gyakorlat, hiszen most kirendelt bírók vannak, akik teljes joggal részt vesznek a döntésekben. Nekem nem volt aláírási jogom,

csak a döntés-előkészítésben vettem részt, összeszedtem a releváns jogszabályokat, megvizsgáltam a bírói gyakorlatot és egy tervezetet készítettem a leendő döntésről. Emellett részt vettem a tárgyalásokon, ahol sokat tanultam például a tárgyalási technikákról, különösen, hogy az LB Közigazgatási Kollégiumának akkori mindhárom tanácsában megfordultam, így többféle tapasztalatot is szerezhettem. Először fél évre rendelték be, majd ezt háromszor is meghosszabbították, valószínűleg elégedettek voltak a munkámmal. Bár sosem tudtam meg, hogyan „kerültem képbe” a kollégiumvezetőnél, csak egy sejtésem van erről. Franciaországban 1991-ben – a magyar Igazságügyi Minisztérium és a Francia Államtanács (Conseil d'état) közös szervezésében – részt vettem egy tanulmányúton, megismerendő a francia közigazgatási bírósági modelljét. Ennek a delegációnak két LB-bíró is tagja volt, elképzelhető, hogy pár évvel később ők ajánlottak Petrik Ferenc figyelmébe. Kiváló tanácselnököktől tanulhattam meg a szakmát, szeretném külön is kiemelni a nemrég elhunyt Rakvács Józsefet.

► **A PKKB-hoz képest mennyire volt más az ítélkezési gyakorlat az LB-n?**

Számomra a társas bírászkodás volt furcsa. Míg első fokon a döntés felelőssége kizárólag az enyém, a kúriai tanácsokban három ember három szavazata alapján dől el egy-egy ítélet. Ez lehet egyhangú, de előfordulhat, hogy valamelyikünk kisebbségben marad a másik kettővel szemben. Ez a modell viszont jó lehetőség, sőt kötelezettség, hogy megbeszéljük az adott ügyet, s ki-ki a maga legjobb meggyőződése szerint érveljen, majd döntsünk. Azt is meg kellett tanulnom, hogy a felülvizsgálati eljárásban néha szűkebb a bírók döntési lehetősége, ugyanakkor egy kúriai bíró szélesebb spektrumban tudja elhelyezni a döntését, mivel látja az országos ítélkezési gyakorlatot, amiből adott esetben meríteni is lehet.

► **A felesége a Kaposvári Törvényszék elnöke. Mennyire nehezíti meg a mindennapjaikat ez a távolság?**

Kétségtelenül szükség van logisztikai szervezésre, különösen, hogy a 9. osztályos gimnazista lányunk, Tímea még csak 15 éves. Én eredendően budapesti vagyok, de Kaposvárra nősültem, s ma is ott élek. A feleségemmel hetente megbeszéljük, ki hol lesz az adott napokon, ki tud otthon lenni a hivatali teendői mellett, ha kell, a nagyszülők is segítenek. Szerencsére a Kúria informatikai rendszere ma már teljeskörűen alkalmas az otthoni munkavégzésre. Hetente általában

három napot töltök Budapesten, ami sok utazással jár, de a háromórás vonatkozás alatt ugyancsak lehetőségem van a munkára, az olvasásra.

► **Bíróként hogyan ítéli meg az ügyvédek pénzügyi felkészültségét, hiszen ezek a klasszikus joganyagon túlmutató, speciális tudást igénylő területek?**

Bátran kijelenthetem, hogy a pénzügyi jogi képviselők szakmailag nagyon alaposak, és jó munkát végeznek. Rendkívül jól érvelnek, összeszedetten szerkesztett beadványokat tárnak a bíróság elé, s ez még akkor is igaz, ha nem mindig az ő érvelésüket osztja a Kúria, pontosabban a mi tanácsunk. Mindössze három hibatípust tudnék említeni, amivel találkozom. Az egyik, hogy a felülvizsgálati eljárásban olyan érvelést is megpróbálnak behozni, ami a keresetben még nem szerepelt. Ezt azonban nem teszi lehetővé az eljárásjog, így ezeket az indítványokat nem tudjuk figyelembe venni. Ilyen például, amikor az első fok elutasítja az adófizetési kötelezettség törlesztésére vonatkozó felperesi keresetet, majd a felperes a Kúria előtt – új kérelemként – előterjeszti: ha mégis megáll az adófizetési kötelezettség, legalább az adóbírságot ne kelljen megfizetnie. Nos, erre a felülvizsgálati eljárásban már nincs lehetőség. A tapasztalatom szerint egyébként az ilyen keresetmódosítások ügyvédváltáskor szoktak előfordulni, amikor az új jogi képviselő megpróbálja „pótolni”, amit az elődje esetleg elmulasztott. A másik hiba, amikor a felülvizsgálati kérelemben az alperesi – például adóhatósági – döntést kifogásolják, holott ilyenkor magát az ítéletet kell támadni. Az ügyvéd ilyenkor például azzal próbál érvelni, hogy az alperes nem tártá fel a tényállást. Miközben azzal kellene, hogy az elsőfokú bíróság hibásan döntött, mert nem tártá fel a tényállást. Talán érezhető a kettő közötti különbség. A Kúria csak az utóbbi esetben tud állást foglalni. Végül még egy jellemző hiba: a felek gyakran hivatkoznak az EU Bíróságának döntéseire. Csakhogy ilyen esetekben figyelni kell arra, hogy a hivatkozás adekvát legyen, azaz pontosan kell megjelölni, hogy a luxemburgi testület konkrétan melyik ügy, melyik pontjában döntött úgy, ahogy. Tehát nem általánosságban kell hivatkozni az uniós ítéletre, hanem egészen konkrétan. De mindezekkel együtt is meg kell ismételni, hogy a felperesek képviselői szakmailag szép munkát végeznek. Amúgy általában is jó a kapcsolatunk az ügyvédi hivatásrenddel. 1996 óta tagja vagyok a Magyar Közigazgatási Bírak Egyesületének; 2012 februárja óta pedig a szervezet ügyvezető elnöke vagyok, s e tisztségemben gyakran hívnak előadónak az ügyvédi kamarák rendezvényeire és ez for-

dítva is igaz. Bár a döntés a bíróságé, ugyanakkor fontos, hogy megismerjük egymás álláspontját, ezért a szakmai konferenciáinknak az ügyvédek mellett gyakori meghívottjai a különböző társszervek, például az adóhatóság, egyetemi oktatók vagy az adótanácsadók egyesületének szakemberei.

► **Ön több helyen is oktat, erre is változatlanul jut ideje?**

Már nem annyi, mint korábban. Jelenleg aktívan csak az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának Pénzügyi Tanszékén vagyok szeminariumvezető, több kúriai kollégámmal egyetemben és elnöklöm a jogi kar államjog-közigazgatási jog záróvizsga-bizottságát. Emellett 2013 áprilisa óta tagja vagyok a Fogalmazói Felvételi Versenybizottságnak és részt vettem az ügyviteli alkalmazottak vizsgáztatásában a PKKB-n. Az a célom, hogy gyakorlati személetet vigyek a képzésbe, így egy-egy jogi kérdés gyakorlati részét próbálom bemutatni az ELTE hallgatóinak. Például azt, hogyan épül fel az áfaláncolat, mikor jogszerű az áfalevonás, és hol érhető tetten az áfacsalás.

► **A jogi pálya családi „örökség”?**

Egyáltalán nem, a családban nem volt jogász, a szüleim paraszti származásúak, Komárom megyéből jöttek fel Budapestre. Ahogy mondani szokták, még hosszúnadrágos ember sem volt a családban, szorgos,

kétkezi emberek voltak a felmenőim. Már a gimnáziumban látszott, hogy a műszaki pálya nem nekem való, a közgazdaság ugyan tetszett, de ahhoz is alapkövetelmény a matematika. Ugyanakkor a történelmet és a magyart szerettem, édesanyámmal és édesapámmal azon tanakodtunk, vajon ezzel milyen pálya jöhet szóba. Felvetődött a tanári hivatás, ám végül az édesapám vetette fel, legyek jogász. A bíráskodás kezdetben fel se ötlött bennem. Harmadévesen kezdtem gondolkodni a lehetőségeimen. Akkoriban négy klasszikus orientáció jöhetett szóba: vállalati jogtanácsos egyáltalán nem akartam lenni, mint ahogy ügyész sem; jóllehet az ügyvédség tetszett, de akkoriban szinte lehetetlen volt bekerülni a korlátozott létszámú karba. Maradt hát a bírói pálya, miközben az a felelősség is inspirált, hogy egy vitában a végső, döntő szót a bíró mondja ki. Ahogy erről előbb már beszéltem, egy ügyvéd hiába készíti el akár a legkiválóbb beadványt is, mégsem ő dönt, miközben – teljesen elfogadható módon – hiszi, hogy neki van igaza. Nos, az egyetem után így kerültem 1985. szeptember 1-jén a PKKB-ra fogalmazónak, ahol 1988. január 1-jével megkaptam a bírói ki-

a Fővárosi Bíróság Bírói Tanácsának és 2011-ig a II. fokú Fegyelmi Bíróságnak.

► **A szülei, a „tanácsadói” hogyan élték meg a pályája alakulását?**

1979-ben vettek fel az ELTE-re, de előtte egy év katonaság következett előfelvételiként. Sajnos az édesapám ez idő alatt meghalt, így küzdelmesen, sok munkával, nagy elszántsággal és hittel az édesanyám biztosította nekem a lehetőséget a tanulásra. Ezért nagyon hálás vagyok neki. Sajnos az édesapámmal már nem tudtam megbeszélni az életem alakulását, de szerintem ő is elégedett lenne a választással, hiszen szakmailag elértem a maximumot, a kúriai tanácselnökség után már „csak” szervezeti vezetőként lehet előrelépni. Az édesanyám – azt hiszem – büszke rám, bár eleinte féltett attól, hogy büntetőbíró legyek. Fogalmazó koromban ugyanis kacérkodtam a gondolatmal. A PKKB-n több kiváló bíró – mint például kúriai kollégám, Vaskuti András (a vele készült interjú az Ügyvédvilág 2015 októberi számában olvasható – a szerk.) – mellett láthattam bele e terület rejtelmeibe, s általuk megszerettem a büntetőítélkezést. Ám végül az édesanyámra való tekintettel mégis csak a polgári ügyszakot választottam, amelyet később a közigazgatási ügyszak követett.

► **Két bíró szülővel az ember azt gondolná, a lányok is követni fogja őket. Ő esetleg már gondolkodik ezen?**

Ahogy említettem, jelenleg a Kaposvári Táncsics Mihály Gimnázium történelemtagozatos diákja. Bár még nem tudja, mivel szeretne foglalkozni, de a bíráskodástól sem zárkózik el. Mivel nem idegenkedik tőle, elképzelhető, hogy ezt a pályát választja.

► **Ön mivel foglalkozik szívesen a szabadidejében?**

Valaha versenyszerűen cselgáncsoztam, s bár ma is sportolok, de már csak hobiszinten. Nagyon szeretek kerékpározni, a barátaimmal tavaly és idén végigtekertük a Duna melletti bicikliutat. Szeretem a jégkorongot, a focit, legutóbb a magyar-norvégot élőben szurkoltam végig a fradis barátaimmal. Mostanában újra elkezdtem történelmi témájú regényeket, könyveket olvasni, főleg a honfoglalás és az államalapítás, valamint a második világháború érdekel. Mivel sokat utazom, a zenehallgatás is természetes foglalatosság, akárcsak otthon, háttérzeneként. Újból elővettem a régi kedvenceket, és élvezettel hallgatom a Led Zeppelint vagy épp a Deep Purple-t.

Kálmán Attila

Fotó: Rózsa Zsuzsanna

nevezésemet. Ott pedig egészen 1996-ig, a legfelsőbb bírósági berendelésემig itélkeztem. Az LB „teljes jogú” tagja – sikeres pályázat után – 1999. szeptember 1-jétől lettem, majd 2011. október 15-étől megkaptam tanácselnöki kinevezésemet. Korábban, 1994–1996 között tagja voltam